

Postępowanie cywilne

- Obrona pozwanego

Olaf Hamberger
Instytut Prawa Cywilnego
Zakład Postępowania Cywilnego
Olaf.hamberger@uwr.edu.pl

Odpowiedź na pozew

Odpowiedź na pozew jest pismem przygotowawczym (art. 127 KPC).

Celem odpowiedzi na pozew jest przygotowanie rozstrzygnięcia przez wdanie się w spór co do istoty sprawy.

Złożenie odpowiedzi na pozew, w której pozwany wskaże materiał procesowy, ma służyć właściwej organizacji postępowania przez przewodniczącego. W odpowiedzi na pozew pozwany ma podać nie tylko zwięźle stan sprawy, lecz także wyszczególnić fakty, które przyznaje, a którym zaprzecza, oraz wypowiedzieć się co do twierdzeń i dowodów zgłoszonych przez stronę przeciwną (art. 127 § 1 KPC).

W tym piśmie pozwany może także wskazać podstawy prawne swoich wniosków lub żądań (art. 127 § 2 KPC).

Nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości (art. 229 KPC).

Gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane (art. 230 KPC).

Elementy odpowiedzi na pozew

Zwięzłe wskazanie stanu sprawy

Wyszczególnienie faktów, którym pozwany zaprzecza, które pozwany przyznaje

wypowiedzenie się co do twierdzeń i dowodów zgłaszanych przez powoda

Ze względu na to, że odpowiedź na pozew jest pierwszym pismem przygotowawczym pozwanego, należy w niej **zgłosić zarzuty formalne**, które dla wywołania skutków prawnych muszą zostać zgłoszone przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy:

zarzut niewłaściwego oznaczenia przez powoda wartości przedmiotu sporu (art. 25 § 2 KPC),

zarzut niewłaściwości sądu dającej się usunąć za pomocą umowy stron (art. 200 § 12 zd. 1 KPC),

zarzut zawarcia umowy o mediację przed wszczęciem postępowania sądowego (art. 2021 KPC),

zarzut zapisu na sąd polubowny (art. 1165 § 1 KPC),

W odpowiedzi na pozew pozwany może ponadto:

- podnieść zarzut potrącenia (art. 203¹ KPC),
- wytoczyć powództwo wzajemne (art. 204 KPC),
- uznać powództwo (art. 213 § 2 KPC),
- przyznać twierdzenia będące podstawą pozwu (art. 229 KPC),
- złożyć wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych (art. 101 i n. KSCU),
- złożyć wniosek o ustanowienie radcy prawnego lub adwokata z urzędu (art. 117 i n. KPC),
- złożyć wniosek o przypozwanie (art. 84 KPC),
- złożyć wniosek o dopozwanie (art. 194 KPC),
- złożyć wniosek o zasądzenie kosztów procesu (art. 98 § 1 KPC),
- złożyć wniosek o przyznanie odsetek od wydatku szczególnie wysokiego za czas od dnia jego poniesienia (art. 98 § 1² KPC)

Zarządzenie złożenia odpowiedzi na pozew jest pisemną, decyzyjną czynnością procesową przewodniczącego. Podjęcie tej czynności jest obligatoryjne. Przepis ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Przypadek ten stanowi przejaw aktywizacji roli przewodniczącego w procesie. Przewidziane rozwiązanie ma charakter jurysdykcyjny, lecz u jego podstaw leżą względy techniczno-organizacyjne. Jest ono uzasadnione koniecznością zapewnienia sprawności postępowania. Nałożenie na przewodniczącego obowiązku zarządzenia złożenia odpowiedzi na pozew jest ważne dla właściwego przygotowania posiedzenia, o którym mowa w art. 205⁴ § 1 KPC, co wpływa na organizację postępowania w ogólności.

Zarządzenie złożenia odpowiedzi na
pozew
(art. 2051 § 1 KPC)

Przewodniczący zarządza doręczenie pozwu pozwanemu i wzywa go do złożenia odpowiedzi na pozew w wyznaczonym **terminie nie krótszym niż dwa tygodnie**. O zarządzeniu doręczenia pozwu zawiadamia się powoda.

Złożenie odpowiedzi na pozew jest **ciężarem procesowym** strony

Nieustosunkowanie się pozwanego[↗] do powództwa

Wyrok zaoczny

Art. 339 KPC

Sąd może wydać wyrok zaoczny na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany w wyznaczonym terminie nie złożył odpowiedzi na pozew.

W takim przypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o faktach zawarte w pozwie lub pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed posiedzeniem, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Złożenie odpowiedzi na pozew jest ciężarem procesowym strony

Art. 340 KPC

Sąd wyda wyrok zaoczny, również w sytuacji, gdy mimo niezłożenia odpowiedzi na pozew skierowano sprawę do rozpoznania na rozprawie, a **pozwany nie stawił się na tę rozprawę, albo mimo stawienia się nie bierze w niej udziału.**

Wyrok wydany w nieobecności pozwanego nie będzie zaoczny, jeżeli pozwany żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności lub składał już w sprawie wyjaśnienia ustnie lub na piśmie.

ta okoliczność zakłada tzw. milczącą obecność pozwanego na rozprawie, co oznacza, że pozwany, aby uniknąć wyroku zaocznego, powinien przejawiać aktywność, która jest procesowo opisana w art. 210 KPC; pozwany zatem, mimo obecności, nie bierze udziału w rozprawie, jeżeli nie zgłasza swoich żądań i wniosków, a także twierdzeń i dowodów na ich poparcie oraz nie złożył żadnego oświadczenia, co do twierdzeń powoda, dotyczących okoliczności faktycznych uzasadniających jego roszczenie; wzięcie udziału w rozprawie oznacza wypowiedzenie się pozwanego względem zgłoszonych przeciwko niemu żądań powoda
(zob. post. SN z 10.2.1997 r., I CKN 54/96, Legalis)

Art. 341 KPC

Zastrzeżony wyrok zaoczny

W razie nienadejścia dowodu doręczenia na dzień rozprawy sąd może w ciągu następnych dwóch tygodni wydać na posiedzeniu niejawnym wyrok zaoczny, jeżeli w tym czasie otrzyma dowód doręczenia. Wyrok taki wiąże sąd od chwili podpisania sentencji

Uzasadnienie wyroku zaocznego Art. 342 KPC

Wyrok zaoczny sąd uzasadnia, gdy powództwo zostało oddalone w całości lub części, a powód zażądał uzasadnienia w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu wyroku.

Doręczenia wyroku zaocznego Art. 343 KPC

Wyrok zaoczny doręcza się stronom z urzędu. Stronie niezastępowanej przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej doręcza się go z pouczeniem o przysługujących jej środkach zaskarżenia, a pozwanemu - także z pouczeniem o obowiązku przedstawienia w sprzeczcie wszystkich twierdzeń i dowodów oraz skutku niedopełnienia tego obowiązku w postaci możliwości pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów. Jeżeli wyrok nie podlegał uzasadnieniu, termin do wniesienia przez powoda apelacji biegnie od dnia jego doręczenia.

Uchylenie wyroku zaocznego Art. 343¹ KPC

Jeżeli po wydaniu wyroku zaocznego okaże się, że pozwany w chwili wniesienia pozwu nie miał zdolności sądowej, zdolności procesowej albo organu powołanego do jego reprezentowania, a braki te nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie zgodnie z przepisami kodeksu, sąd z urzędu uchyla wyrok zaoczny i wydaje odpowiednie postanowienie.

Pozwany

Sprzeciw
od wyroku
zaocznego

Zaskarżenie
wyroku
zaocznego

Apelacja

Powód

Sprzeciw od wyroku zaocznego

Sprzeciw od wyroku zaocznego należy do tzw. innych środków zaskarżenia i nie ma charakteru dewolutywnego, tzn. nie przenosi rozpoznania i rozstrzygnięcia do sądu II instancji.

przeciw przysługuje tylko stronie pozwanej. Powodowi natomiast przysługuje apelacja w wypadku oddalenia powództwa w całości lub w części. Apelacja pozwanego od wyroku zaocznego nie jest dopuszczalna zarówno wówczas, gdy pozwanemu służy prawo wniesienia sprzeciwu, jak i wówczas, gdy prawo to wygasło wskutek utraty terminu (zob. orz. SN z 11.9.1951 r., C 716/51, Legalis).

W piśmie zawierającym sprzeciw pozwany powinien przytoczyć zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, oraz twierdzenia i dowody.

Twierdzenia i dowody nie zgłoszone w sprzeciwie (spóźnione) **podlegają pominięciu**, chyba że strona uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynika później.

Postępowanie w
przypadku wniesienia
sprzeciwu
(art. 345 KPC)

przypadku wniesienia
sprzeciwu
przewodniczący
zarządza doręczenie go
powodowi i nadaje
sprawie bieg, w razie
potrzeby podejmując
czynności
przewidziane w
przepisach o
organizacji
postępowania.

W konsekwencji
postępowanie po
skutecznym wniesieniu
sprzeciwu będzie
toczyć się na zwykłych
zasadach, przy
uwzględnieniu
możliwych na tym
etapie postępowania
instytucji procesowych
związanych z
organizacją
postępowania.

Po wniesieniu sprzeciwu wyznaczenie rozprawy nie jest obowiązkowe. Sąd będzie mógł skorzystać z innych form rozstrzygnięcia sprawy, w tym z wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym (art. 148¹ KPC). Nie jest również wykluczone wyznaczenie posiedzenia przygotowawczego. Z oczywistych względów wyłączone jest po wniesieniu sprzeciwu złożenie odpowiedzi na pozew, bowiem zstępuje ją sprzeciw pozwanego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd wydaje wyrok, którym wyrok zaoczny w całości lub części utrzymuje w mocy albo uchyla go i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

(art. 347 KPC)

Koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu ponosi pozwany, choćby następnie wyrok zaoczny został uchylony, chyba że niestawiennictwo pozwanego było niezawinione lub że nie dołączono do akt nadesłanych do sądu przed rozprawą wyjaśnień pozwanego.

(art. 348 KPC)

W razie cofnięcia sprzeciwu sąd, jeżeli uzna, że cofnięcie jest dopuszczalne, umarza postępowanie wywołane wniesieniem sprzeciwu i orzeka o kosztach jak przy cofnięciu pozwu. Wyrok zaoczny staje się wówczas prawomocny.

(art. 349 KPC)

Art. 333 § 1 pkt. 3
KPC

Sąd z urzędu nada
wyrokowi przy jego
wydaniu rygor
natychmiastowej
wykonalności, jeżeli
wyrok uwzględniający
powództwo jest
zaoczny.

Sąd może uchylić rygor
natychmiastowej
wykonalności nadany
wyrokowi zaocznemu,
jeżeli pozwany wykaże, że
odpis pozwu doręczono w
trybie przewidzianym
w art. 139 § 1 KPC na inny
adres aniżeli aktualne w
dacie doręczenia miejsce
zamieszkania pozwanego.

Na wniosek pozwanego sąd zawiesi rygor
natychmiastowej wykonalności nadany wyrokowi
zaocznemu, jeżeli wyrok ten został wydany z
naruszeniem przepisów o dopuszczalności jego
wydania albo jeżeli pozwany uprawdopodobni, że jego
niestawiennictwo było niezawinione, a przedstawione
w sprzecznie okoliczności wywołują wątpliwości co do
zasadności wyroku zaocznego. Zawieszając
wykonalność wyroku, sąd może zarządzić środki
zabezpieczenia w myśl oddziału poprzedzającego.

Ustosunkowanie się pozwanego do powództwa


```
graph TD; A[Zarzuty pozwanego] --> C((Ustosunkowanie się pozwanego do powództwa)); B[Uznanie powództwa] --> C; D[Zaprzeczenie pozwanego] --> C; E[Powództwo wzajemne] --> C; F[Odpowiedź na pozew Pisma przygotowawcze] -.-> C;
```

Zarzuty
pozwanego

Uznanie
powództwa

Zaprzeczenie
pozwanego

Powództwo
wzajemne

Ustosunkowanie
się pozwanego
do powództwa

Odpowiedź na pozew
Pisma przygotowawcze

Art. 205¹ [Odpowiedź na pozew]

§ 1. Przewodniczący zarządza doręczenie pozwu pozwanemu i wzywa go do złożenia odpowiedzi na pozew w wyznaczonym terminie nie krótszym niż dwa tygodnie. O zarządzeniu doręczenia pozwu zawiadamia się powoda.

§ 2. Przewodniczący zarządza zwrot odpowiedzi na pozew złożonej z uchybieniem terminu.

Art. 205³ [Wymiana przez strony pism przygotowawczych]

§ 1. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w sprawach zawitych lub obrachunkowych, przewodniczący może zarządzić wymianę przez strony pism przygotowawczych, oznaczając porządek składania pism, terminy, w których pisma należy złożyć, i okoliczności, które mają być wyjaśnione.

§ 2. Przewodniczący może zobowiązać stronę, by w piśmie przygotowawczym podała wszystkie twierdzenia i dowody istotne dla rozstrzygnięcia sprawy pod rygorem utraty prawa do ich powoływania w toku dalszego postępowania. W takim przypadku twierdzenia i dowody zgłoszone z naruszeniem tego obowiązku podlegają pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni, iż ich powołanie w piśmie przygotowawczym nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikała później.

§ 3. Późniejsze wyznaczenie posiedzenia przygotowawczego nie powoduje otwarcia terminu do zgłaszania nowych twierdzeń i dowodów.

§ 4. Stronę zastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej przewodniczący może zobowiązać do wskazania w piśmie przygotowawczym także podstaw prawnych jej żądań i wniosków, w miarę potrzeby ograniczając zakres tego wskazania.

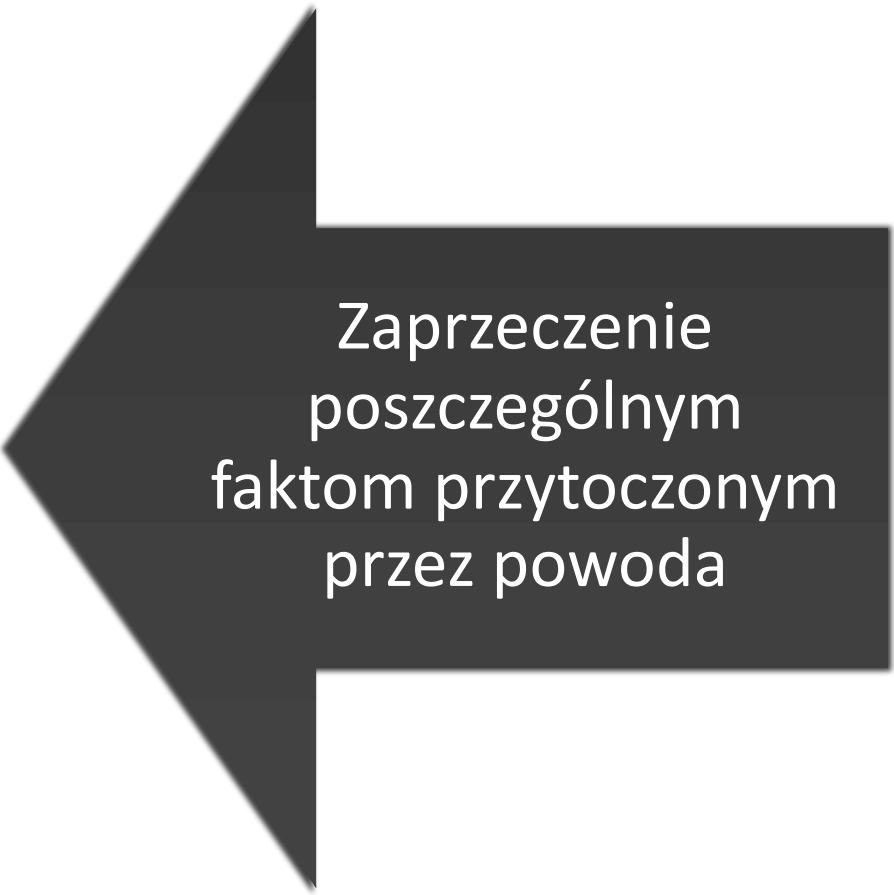

§ 5. Przewodniczący zarządza zwrot pisma przygotowawczego złożonego z uchybieniem terminu albo bez zarządzenia.

Zaprzeczenie pozwanego

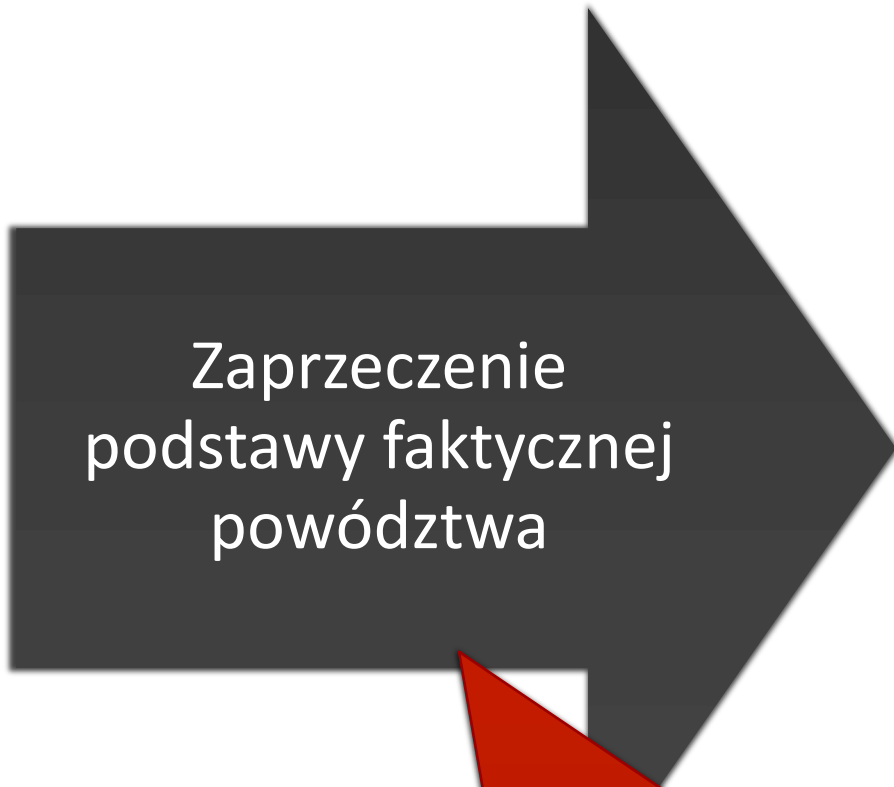
Zaprzeczenie

Czynność procesowa
zawierająca
oświadczenie wiedzy
strony, która przeczy
określonej faktom

Zaprzeczenie
poszczególnym
faktom przytoczonym
przez powoda

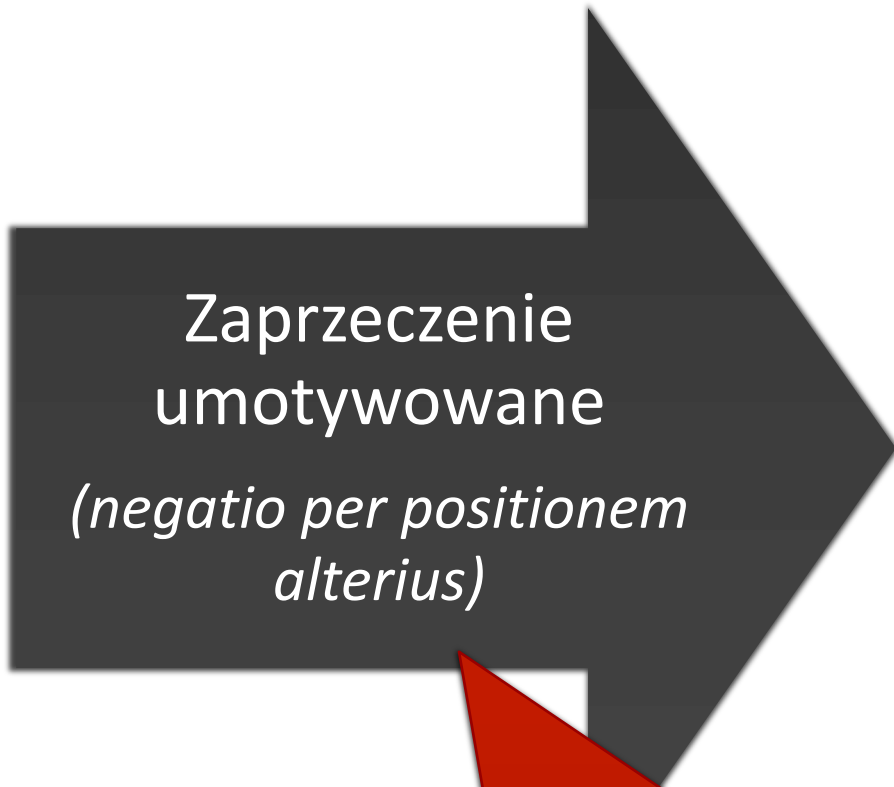
Zaprzeczenie
podstawy faktycznej
powództwa

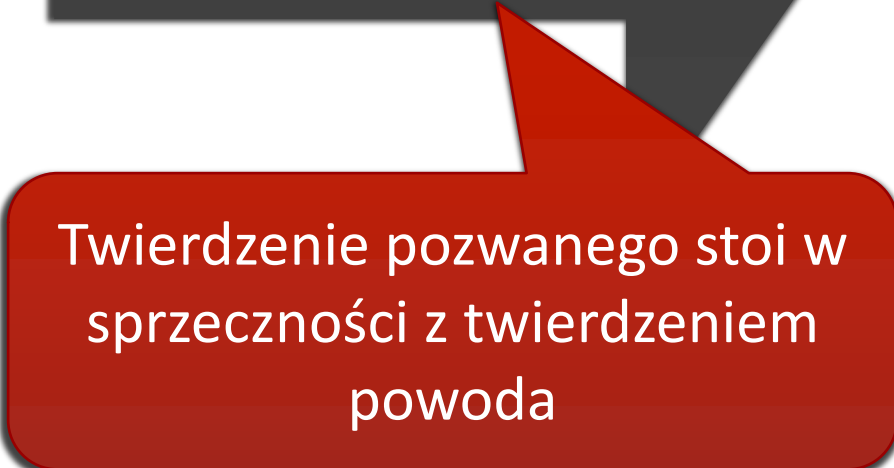
Dotyczy wszystkich faktów

Zaprzeczenie w
formie prostej
negacji

Zaprzeczenie
umotywowane
*(negatio per positionem
alterius)*

Twierdzenie pozwanego stoi w
sprzeczności z twierdzeniem
powoda

Art. 230 KPC

[Fakty nieobjęte oświadczeniem]

Gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane.

Art. 229 KPC

[Przyznanie]

Nie wymagają również dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości.

Zarzuty pozwanego

Zarzuty pozwanego

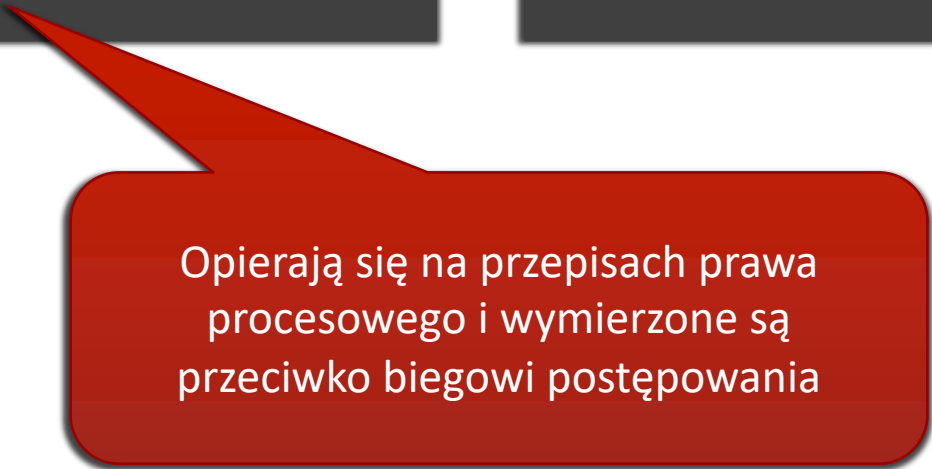

Oświadczenie pozwanego, w którym wskazuje on na istnienie okoliczności lub przeszkód, które podważają zasadność powództwa (zarzuty merytoryczne) lub uniemożliwiają przeprowadzenie procesu (zarzuty procesowe)

Zarzuty
formalne
(procesowe)

Zarzuty
merytoryczne

Opierają się na przepisach prawa
procesowego i wymierzone są
przeciwko biegowi postępowania

Zarzuty formalne (procesowe)

Zarzuty niweczące
(peremporyjne)

Zarzuty zawieszające
(dylatoryjne)

brak zdolności sądowej lub
procesowej - art. 199 KPC

Res iudicata; lis pendens -
art. 199 KPC

Brak jurysdykcji krajowej - 1099 § 1 KPC; zapis
na sąd polubowny - art. 1165 KPC

Niedopuszczalność drogi
sądowej - art. 199 KPC

Niewłaściwość trybu
postępowania

Niewłaściwość sądu

Uwzględnienie
zarzutów niweczących
skutkuje odrzuceniem
pozwu

Zarzuty formalne skutkujące odrzuceniem pozwu

Katalog zarzutów, których uwzględnienie uzasadniałoby odrzucenie pozwu, jest zamknięty i dotyczą one braku jurysdykcji krajowej (art. 1099 § 1 KPC), zapisu na sąd polubowny (art. 1165 KPC), niedopuszczalności drogi sądowej, zawistości sporu, powagi rzeczy osądzonej, braku zdolności sądowej lub procesowej (art. 199 KPC).

Oddalając zarzuty, których uwzględnienie uzasadniałoby odrzucenie pozwu, sąd wyda oddzielne postanowienie i może wstrzymać dalsze rozpoznanie sprawy, aż do uprawomocnienia się tego postanowienia.

Oddalenie innych zarzutów formalnych sąd stwierdza w uzasadnieniu orzeczenia kończącego postępowanie, przytaczając powody rozstrzygnięcia.

(art. 222 KPC)

Zarzuty merytoryczne

**Zarzut potrącenia w
postępowaniu cywilnym
(art. 203¹ KPC)**

Podstawą zarzutu potrącenia może być tylko wierzytelność pozwanego z tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda, chyba że wierzytelność pozwanego jest niesporna lub uprawdopodobniona dokumentem nie pochodzącym wyłącznie od pozwanego.

Pozwany może podnieść zarzut potrącenia nie później niż przy wdaniu się w spór co do istoty sprawy albo w terminie dwóch tygodni od dnia, gdy jego wierzytelność stała się wymagalna.

Zarzut potrącenia może zostać podniesiony tylko w piśmie procesowym. Do pisma tego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące pozwu, z wyjątkiem przepisów dotyczących opłat.

podstawą zarzutu potrącenia mogą być (alternatywnie) następujące wierzytelności pozwanego:

1) wierzytelności wynikające z tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda;

2) wierzytelność niesporna;

3) wierzytelność uprawdopodobniona dokumentem nie pochodzącym wyłącznie od pozwanego.

Zgłoszona w zarzucie potrącenia wierzytelność jest niesporna, jeżeli została przyznana przez powoda lub przynajmniej nie została przez niego zaprzeczona.

Aczkolwiek art. 229 i 230 KPC odnoszą się – odpowiednio – do faktów przyznanych i faktów niezaprzeczonych, to dokładnie tę samą konstrukcję należy odnieść do bezsporności wierzytelności. "Niesporność" wierzytelności oznacza, że nie powinno być prowadzone postępowanie dowodowe na okoliczność jej istnienia i wysokości.

Może to być jakakolwiek wymagalna wierzytelność pozwanego, istotne jest, aby została uprawdopodobniona dokumentem, który nie pochodzi wyłącznie od pozwanego. Może to być przede wszystkim dokument prywatny (art. 245 KPC) lub urzędowy (art. 244 § 1 KPC), ale również dokument, o którym mowa w art. 77³ KC, do którego stosuje się przepisy KPC o dokumentach, jeżeli zawiera on treść (art. 243¹ KPC). Może to być więc chociażby e-mail, SMS, nagranie itd., byleby to nie powód był ich jedynym autorem.

Zarzut potrącenia a zarzut wygaśnięcia zobowiązania w wyniku złożonego oświadczenia o potrąceniu. Zarzut potrącenia jest oświadczeniem o podwójnym charakterze, a mianowicie zarzutem procesowym (wywołującym skutki procesowe) i oświadczeniem woli (wywołującym skutki materialnoprawne). Od tego zarzutu należy odróżnić zarzut wygaśnięcia zobowiązania w wyniku złożonego oświadczenia o potrąceniu (zob. szerzej np. uchw. SN: z 13.10.2005 r., III CZP 56/05, OSNC 2006, Nr 7–8, poz. 119 i z 19.10.2007 r., III CZP 58/07, OSNC 2008, Nr 5, poz. 44; wyr. SN z 10.8.2010 r., I PK 56/10, OSNAPIUS 2011, Nr 23–24, poz. 295). Oświadczenie o potrąceniu zostaje wówczas złożone poza procesem (ma charakter materialnoprawny), a w toku procesu zostaje zgłoszony wskazany zarzut, który ma charakter wyłącznie procesowy.

Ograniczenie możliwości poniesienie zarzutu
potrącenie w postępowaniu uproszczonym:

zarzut potrącenia jest dopuszczalny, jeżeli roszczenia
nadają się do rozpoznania w postępowaniu
uproszczonym.
(art. 505⁴ § 2 KPC)

Uznanie powództwa

Uznanie powództwa

To oświadczenie pozwanego potwierdzające zasadność powództwa w całości lub w części. Pozwany wyraża zgodę na wydanie wyroku zgodnie z żądaniem powoda

Skutki procesowe uznania powództwa

Sąd związany jest uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa (art. 213 § 2 KPC)

Związanie uznaniem powództwa obliguje sąd do zaniechania przeprowadzenia postępowania dowodowego i wydania wyroku na skutek uznania

Sąd z urzędu nadaje wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności (art. 333 § 1 pkt. 2 KPC)

Pozwany może żądać kosztów procesu, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia powództwa i uznał powództwo przy pierwszej czynności procesowej (art. 101 KPC)

Sąd może ograniczyć postępowanie dowodowe do przesłuchania stron w sprawie o rozwód lub separację, gdy małżonkowie nie mają wspólnych dzieci

Powództwo wzajemne

Powództwo wzajemne

Art. 204 KPC

Jest to powództwo wytoczone przeciwko powodowi (pозwanemu wzajemnemu) przez pozwanego (powoda wzajemnego) w ramach tego samego procesu.

Powództwo wzajemne stanowi z jednej strony środek obrony pozwanego, z drugiej jednak stawia pozwanego w roli powoda (wzajemnego). Jest niezależne od bytu pozwu głównego, gdyż nawet jeżeli postępowanie z pozwu głównego zostanie zakończone w formalny sposób, nie oznacza to zakończenia postępowania z pozwu wzajemnego, z tym że powództwo nim objęte będzie już rozpatrywane jako odrębne. Zastosowanie tej instytucji pozwala jednak zachować zasadę ekonomii procesowej, np. zapobiega dwukrotnemu przeprowadzeniu tych samych dowodów, oraz jednolitości rozstrzygnięć.

Powództwo wzajemne – art. 204 KPC

Powództwo wzajemne jest dopuszczalne, jeżeli roszczenie wzajemne jest w związku z roszczeniem powoda lub nadaje się do potrącenia. Powództwo wzajemne można wytoczyć nie później niż w odpowiedzi na pozew, a jeżeli jej nie złożono - w sprzeciwie od wyroku zaocznego albo przy rozpoczęciu pierwszego posiedzenia, o którym zawiadomiono albo na które wezwano pozwanego.

Pozew wzajemny wnosi się do sądu pozwu głównego. Jeżeli jednak pozew wzajemny podlega rozpoznaniu przez sąd okręgowy, a sprawa wszczęta była w sądzie rejonowym, sąd ten przekazuje całą sprawę sądowi właściwemu do rozpoznania powództwa wzajemnego.

Przepisy dotyczące pozwu stosuje się odpowiednio do pozwu wzajemnego.

Wymogi pozwu wzajemnego.

Pozew wzajemny jest traktowany jak każdy pozew, a więc powinien spełniać wymogi formalne pozwu (art. 126 i n., art. 187 KPC), a także podlega pełnej opłacie, zgodnie z KSCU.

Wyłączenie możliwość
wytoczenia powództwa
wzajemnego:

Ograniczenie możliwość
wystąpienia z
powództwem
wzajemnym:

w postępowaniu nakazowym (art. 493 § 4 KPC) oraz w
postępowaniu grupowym (art. 24 ust. 1 RoszczGrupU);

w sprawach o naruszenie posiadania (art. 479 KPC),

w sprawach o ustalenie lub zaprzeczenie macierzyństwa, o ustalenie lub
zaprzeczenie ojcostwa i o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa
(art. 454¹ § 1 KPC, przy czym strona pozwana może również żądać
ustalenia i zaprzeczenia macierzyństwa, ojcostwa albo ustalenia
bezskuteczności uznania ojcostwa),

w sprawach o rozwód i o separację (art. 439 § 1 KPC, z tym że
strona pozwana w sprawie o rozwód może również żądać
rozvodu albo separacji – art. 439 § 3 KPC),

w postępowaniu uproszczonym (art. 505⁴ §
2 KPC).

Powództwo wzajemne oraz zarzut
potrącenia są dopuszczalne, jeżeli
roszczenia nadają się do rozpoznania w
postępowaniu uproszczonym.

Wydając wyrok w sprawie z powództw głównego i wzajemnego, sąd rozpoznaje odrębnie każdą ze spraw, co powinno znaleźć wyraz w sentencji wyroku. W sytuacji powództwa wzajemnego rzeczą sądu jest rozstrzygnięcie o zasadności każdego powództwa – głównego i wzajemnego – i w przypadku stwierdzenia, że są one w całości bądź w części zasadne, zasądzenie na rzecz każdego z powodów – głównego i wzajemnego – od strony przeciwnej stosownych kwot (jeżeli powództwo jest w części zasadne – oddalenie go w pozostałej części).

mamy tu do czynienia *de facto* z dwiema odrębnymi sprawami, wymogi formalne i fiskalne pozwów głównego i wzajemnego są badane odrębnie, a jedynie podstawa faktyczna powództw powinna być tożsama w przeważającej części, jeżeli sprawy pozostają w związku. W drugiej sytuacji, a więc gdy powództwo wzajemne zostało wytoczone, gdyż wierzytelności nadają się do potrącenia, odrębność spraw jest widoczna jeszcze w większym stopniu, gdyż tak naprawdę nie muszą one pozostawać ze sobą w żadnym związku. W sentencji wyroku sąd powinien więc rozstrzygnąć odrębnie każdą ze spraw (zarówno co do żądań głównych, jak i ewentualnie odsetek i kosztów procesu), w odrębnych punktach i każde z tych rozstrzygnięć ma skutek *res iudicata*. Sąd nie powinien zatem dokonywać wzajemnej kompensaty (potrącenia) kwot należnych stronom z powództwa głównego i powództwa wzajemnego.

Sąd może jednak zarządzić odrębną rozprawę co do pozwu głównego i wzajemnego (art. 218 KPC) i wydać wyrok częściowy, jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia żądanie z powództwa głównego lub wzajemnego (art. 317 KPC).

Konsekwencją uznania, że sprawy z powództwa głównego i wzajemnego to de facto dwie odrębne sprawy, jest to, że jeżeli apelacja strony dotyczy zarówno rozstrzygnięcia co do powództwa głównego, jak i wzajemnego, mamy do czynienia z dwiema apelacjami, które podlegają odrębnemu badaniu pod kątem wymogów formalnych i fiskalnych (oczywiście znaczna część elementów formalnych może być dla nich wspólna, jeżeli – a tak zwykle jest w praktyce – są wnoszone w tym samym piśmie). Nie zmienia tego okoliczność, że rozstrzygnięcie sądu odwoławczego będzie brzmiało np. "oddala apelację" – zawiera ono bowiem w sobie oddalenie apelacji co do powództwa głównego, jak i wzajemnego.

Konsekwentnie, ocena dopuszczalności skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 3982 § 1 KPC) powinna być odniesiona odrębnie do rozstrzygnięcia sądu II instancji o powództwie głównym i powództwie wzajemnym, gdyż nie sumuje się należności dochodzonych pozwem głównym i wzajemnym (zob. np. post. SN: z 12.4.2007 r., I PK 15/07, OSNAPiUS 2008, Nr 15–16, poz. 225; z 12.12.2007 r., I CSK 411/06, Legalis; z 20.2.2008 r., II CZ 107/07, Legalis).

Dziękuję za uwagę

Czy mają Państwo jakieś pytania?